

Leefstijl als medicijn

BIJ HART- EN VAATZIEKTEN

Beau Konijn

Verpleegkundig consulent Hartrevalidatie | leefstijlcoach

Coalitie Leefstijl in de Zorg | Stichting Je leefstijl als Medicijn

28 Mei, 2024

BEAU KONIJN

---

11 STAPPEN

- Bewustwording
- Erkenning
- Focus verschuiven
- Positiever perspectief bieden
- Teachable moments
- Praktische toepassing
- Bekrachtigen
- Luisteren
- Herhalen
- Reflectie
- Verwijzen

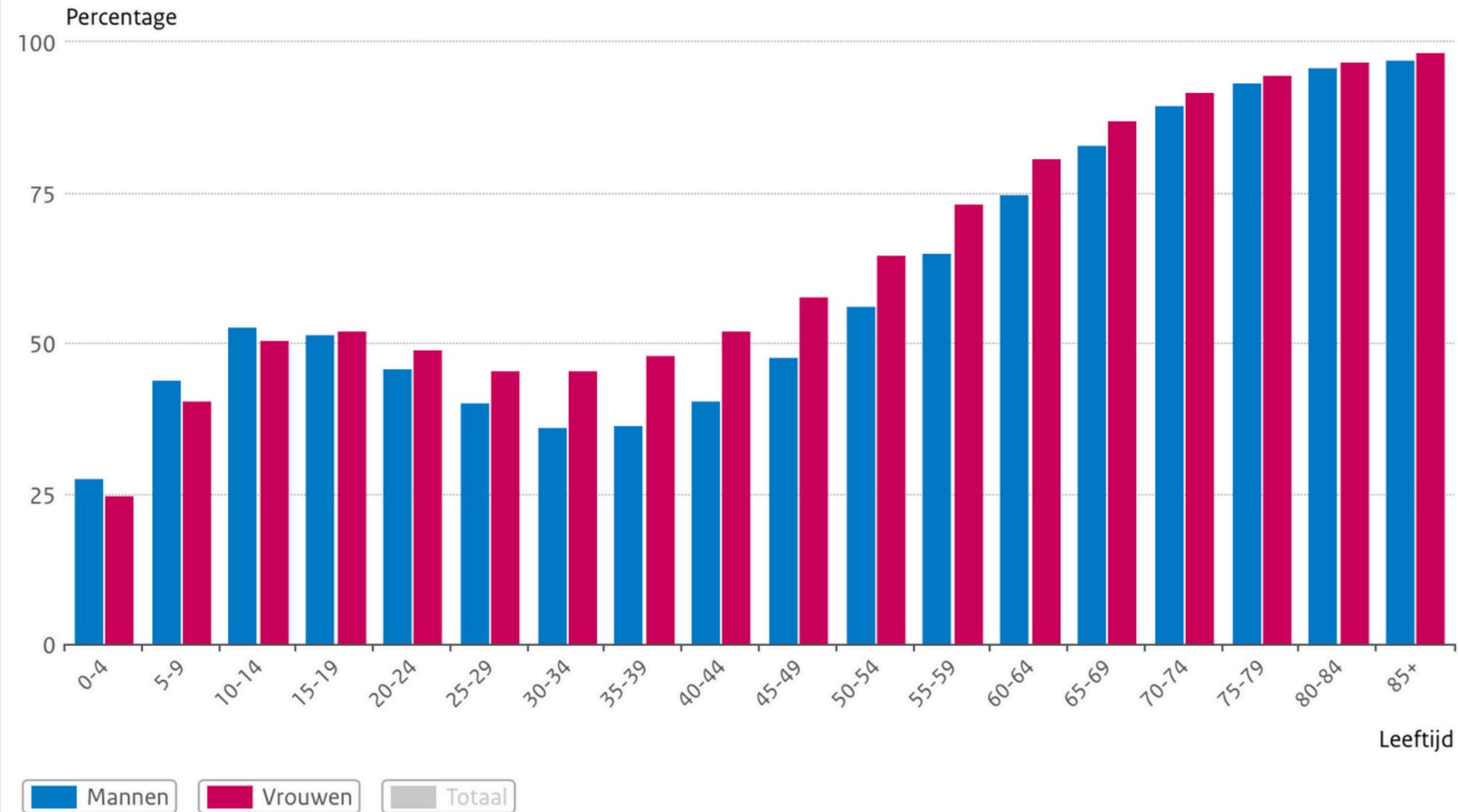
Bewustwording

CHRONISCHE ZIEKTEN

Prevalentie chronische aandoeningen op 1 januari 2022

Bron: [Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn](#)

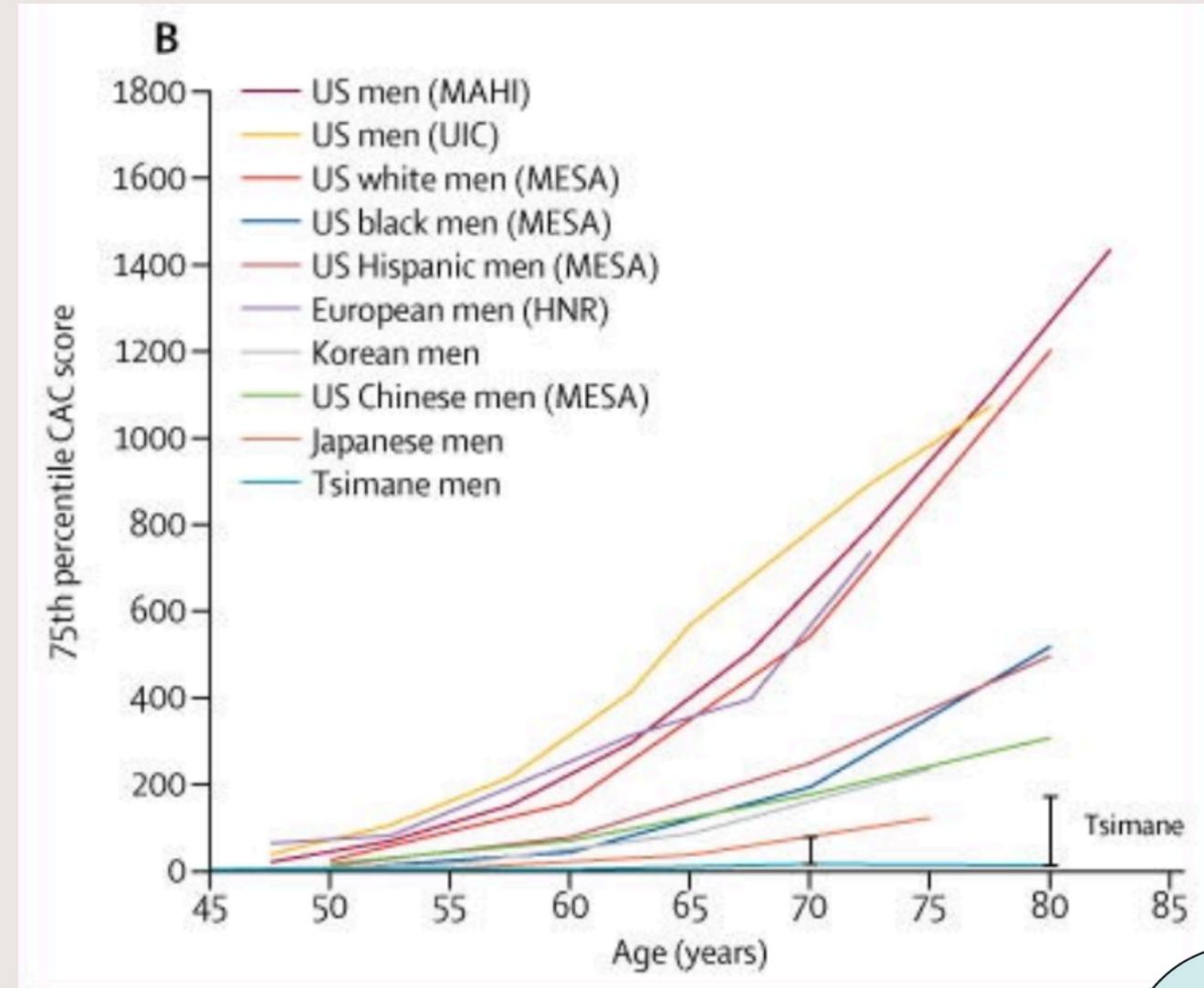
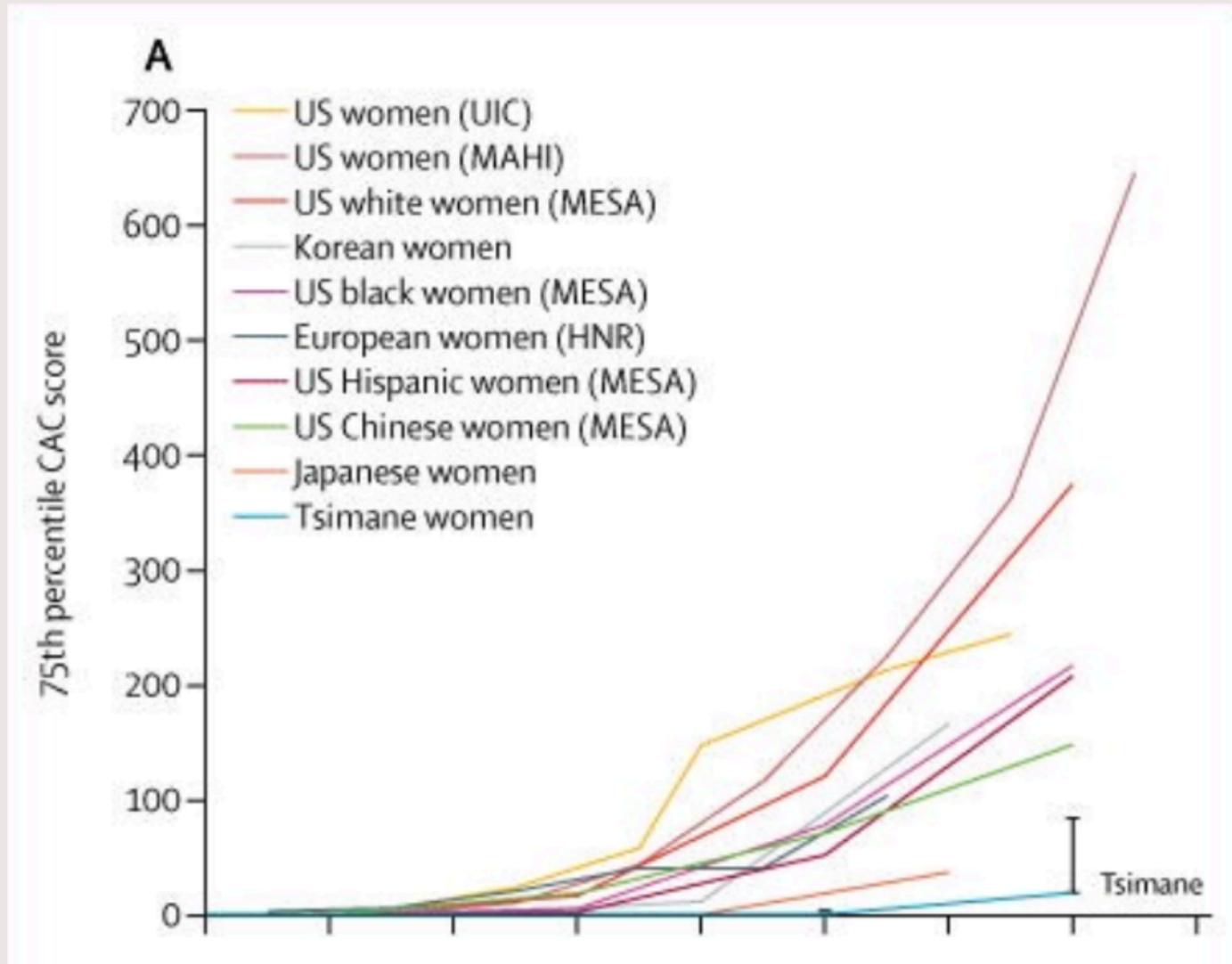

70-90% van de huidige chronische ziekte- en aandoeningen is direct of indirect toe te schrijven aan leefstijl. Een groot deel daarvan kan voorkomen worden als we andere leefstijlkeuzes maken.

Bron: Willet W. 2002

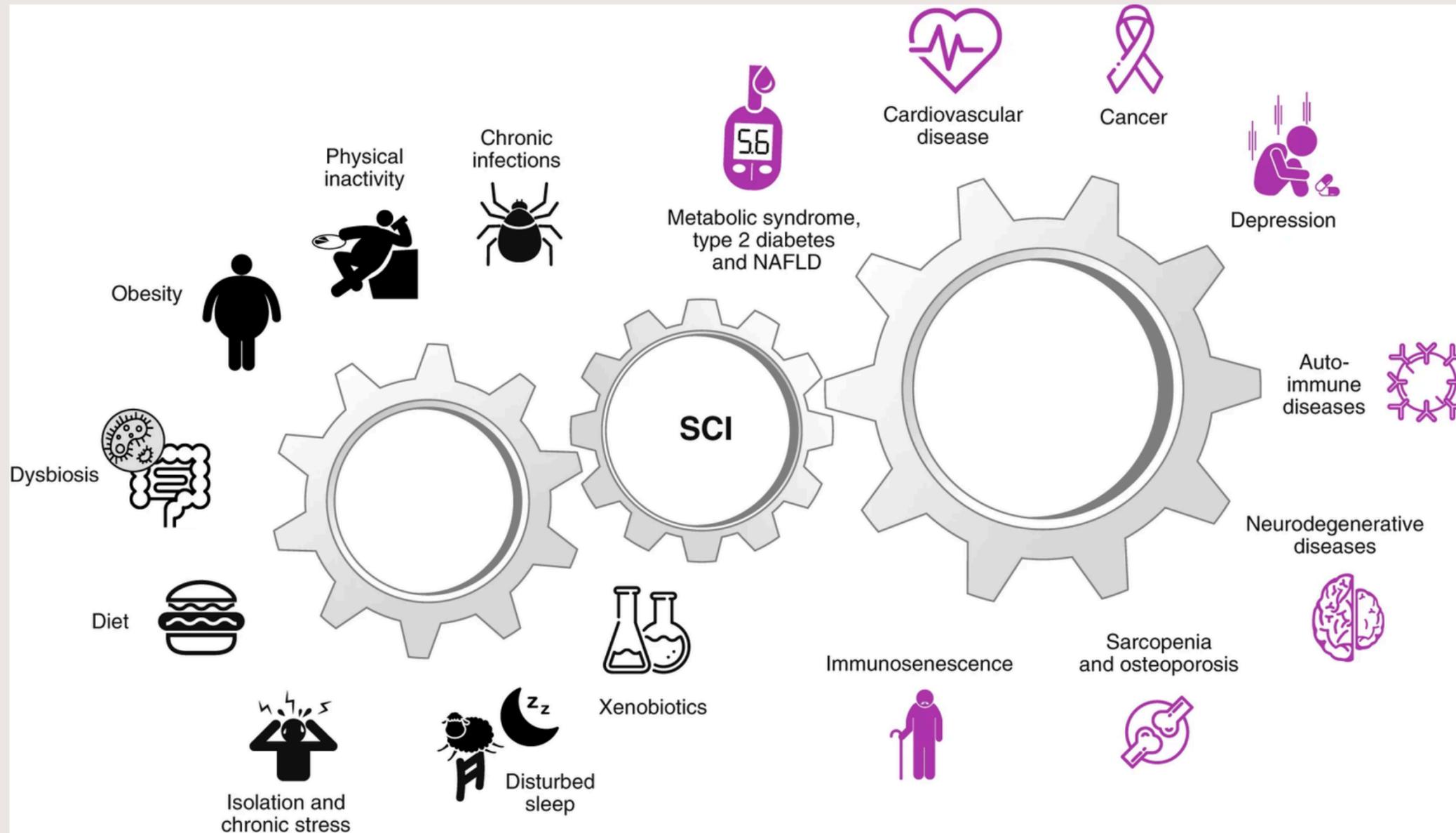
TSIMANE

Bron: [Kaplan H, Lancet 2017](#).

LAAGGRADIGE SYSTEMISCHE ONSTEKINGEN (SCI)

Bron: [Nature Medicine 2019](#)

LEEFSTIJL IS EEN SYSTEEM

---

80 procent van supermarktaanbiedingen stimuleert ongezonde voeding

Bron: NOS 2021.

Duiven krijgt de grootste fastfoodstrip van het land: Burger King, Febo en Taco Bell vergezellen straks de Mac en KFC

Bron: De Gelderlander 2021.

Blijft Nederland door opkomst van thuiswerken de Europese zitkampioen?

Bron: NOS 2024.

Erkenning

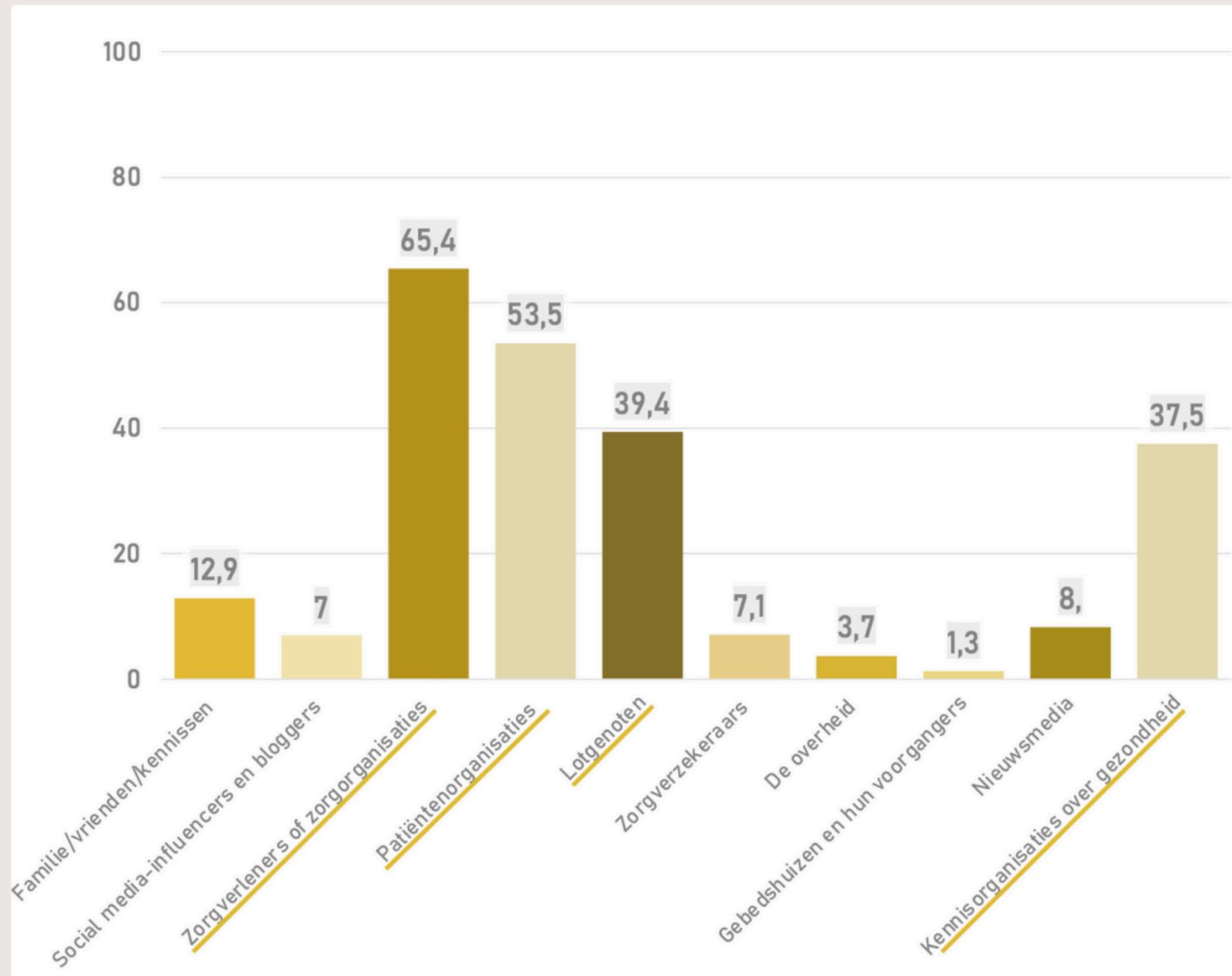

‘Is het niet bewezen of wordt het niet
onderzocht?’

~Beau Konijn

ROL VAN DE ZORGVERLENER

Uit het onderzoek blijkt dat de rol van de zorgverlener cruciaal is in het zoeken naar informatie over leefstijl of het gesprek aangaan over leefstijl. 'Ik vertrouw op de informatie die ik van mijn zorgverlener krijg' is een belangrijke reden dat patiënten *niet* zelf op zoek gaan naar informatie of het gesprek beginnen. In een deel van de gevallen begint de zorgverlener inderdaad zelf al over leefstijl.

Bron: Doelgroepenonderzoek Team Patiënten, Coalitie Leefstijl in de Zorg, 2023.

Focus verschuiven

“In de geneeskunde vragen artsen bij chronische aandoeningen om een levenslange behandeling? Waarom zou dat bij gedragsverandering anders zijn?”

Bron: [Echt veranderen, Katy Milkman.](#)

Positiever perspectief

POSITIEVE GEZONDHEID

MIJN POSITIEVE GEZONDHEID

- Zorgen voor jezelf
- Je grenzen kennen
- Kennis van gezondheid
- Omgaan met tijd
- Omgaan met geld
- Kunnen werken
- Hulp kunnen vragen

DAGELIJKS
FUNCTIONEREN

- Sociale contacten
- Serieus genomen worden
- Samen leuke dingen doen
- Steun van anderen
- Erbij horen
- Zinnige dingen doen
- Interesse in de maatschappij

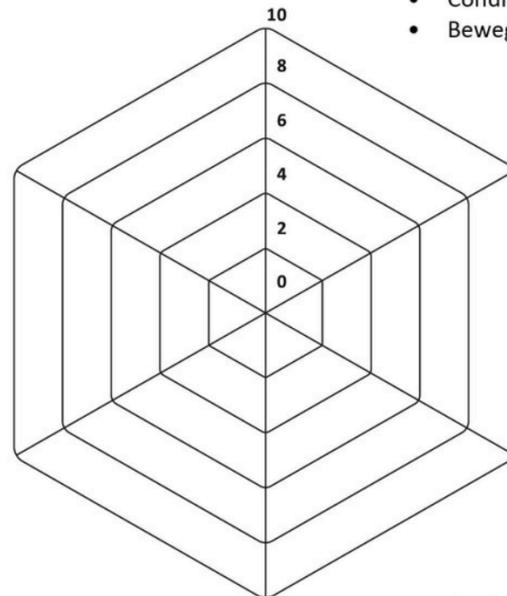

MEEDOEN

LICHAAMSFUNCTIES

- Je gezond voelen
- Fitheid
- Geen klachten en pijn
- Slapen
- Eten
- Seksualiteit
- Conditie
- Bewegen

MENTAAL
WELBEVINDEN

- Onthouden
- Concentreren
- Communiceren
- Vrolijk zijn
- Jezelf accepteren
- Omgaan met verandering
- Gevoel van controle

ZINGEVING

- Zinvol leven
- Levenslust
- Idealen willen bereiken
- Vertrouwen hebben
- Accepteren
- Dankbaarheid
- Blijven leren

KWALITEIT VAN LEVEN

- Genieten
- Gelukkig zijn
- Lekker in je vel zitten
- Balans
- Je veilig voelen
- Intimiteit
- Hoe je woont
- Rondkomen met je geld

Ik mis iets dat voor mij belangrijk is: _____

Teachable moments

SPEEL IN OP TEACHABLE MOMENTS

- Als ze een diagnose krijgen
  - Als klachten erger worden
  - Als ze zich fitter willen voelen
  - Als ze (nieuwe) medicatie gaan gebruiken of omhoog in dosering
-
- Patiënten staan meer open staan voor informatie over leefstijl
  - Wijzen op bestaan van informatie en stimuleren hiermee aan de slag te gaan.

Praktische toepassing

Het Leefstijlroer

Neem kleine stapjes - Focus op wat al goed gaat - Veranderen kost tijd, heb geduld

🍏 Voeding

- Drink voldoende: bij voorkeur water, zwarte koffie of (kruiden) thee
- Eet 3 volwaardige maaltijden per dag en vermijd tussendoortjes
- Eet minimaal 250 gram groenten en 2 stuks fruit per dag
- Eet zoveel mogelijk onbewerkt (geen pakjes of zakjes)
- Eet meer plantaardige en minder dierlijke producten
- .....

👥 Verbinding

- Maak verbinding met mensen waar je energie van krijgt
- Breng tijd door met dierbaren
- Zingeving: wat beweegt je? Waar word je blij van?
- Sluit je bijvoorbeeld aan bij een hobby-, sport- of (vrijwilligers) vereniging
- .....

🚫 Middelen

- Alcohol: drink zo min mogelijk
- Roken: zoek hulp om te stoppen
- Drugs: gebruik zo min mogelijk en overweeg te stoppen
- Medicatie: weet waarvoor het is en neem het in volgens voorschrift
- .....

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevens bestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

🏃 Beweging

- Beweeg zoveel mogelijk door de dag heen, elke 10 minuten beweging is winst
- Doe regelmatig simpele kracht oefeningen zoals kniebuigingen
- Zoek iemand om samen mee te sporten of bewegen
- Richt op 30-60 minuten per dag (10.000 stappen)
- Voorkom veel stilzitten
- .....

☀️ Ontspanning

- Doe regelmatig een (korte) ademhalings- of meditatieoefening
- Kies een hobby, sport of activiteit
- Zoek de natuur op, bijvoorbeeld in park, tuin of bos
- Wees bewust van hoe vaak en lang je op een dag naar een scherm (smartphone etc.) kijkt
- .....

🌙 Slaap

- Houd een regelmatig slaappatroon aan
- Slaap in een koele geventileerde kamer
- Vermijd koffie, alcohol en zware maaltijden vlak voor het slapen gaan
- Zorg voor een avondritueel waarbij je het laatste uur niet meer naar een scherm kijkt
- .....

LeefstijlCanvas

IK WEET HET

- Wat doe ik nu?
- Hoe is dat in vergelijking met de leefstijlrichtlijnen?
- Wat zijn de gezondheidsrisico's?

IK WIL HET!

- Wie wil ik zijn?
- Waarom wil ik veranderen?
- Wat zijn de kosten en baten?

IK MAAK EEN PLAN

- Wat wil ik bereiken?
- Wat ga ik daarvoor doen?
- Wat wil ik leren?
- Welke als-dan-plannen helpen mij bij het ontwikkelen van nieuwe gewoontes?

IK DOE HET

- Heb ik voldoende vertrouwen dat ik het kan?
- Welke vaardigheden heb ik nodig?
- Zijn er praktische barrières zoals tijd, prioriteit, vermoeidheid, geld of vergeten?

• Word ik voldoende gesteund door de mensen om me heen en wie steunen mij? • Hoe word ik tegengewerkt?	• Hoe word ik thuis en buitenshuis in verleiding gebracht?

IK BLIJF HET DOEN

- Wat kan ik leren van een uitglijder?

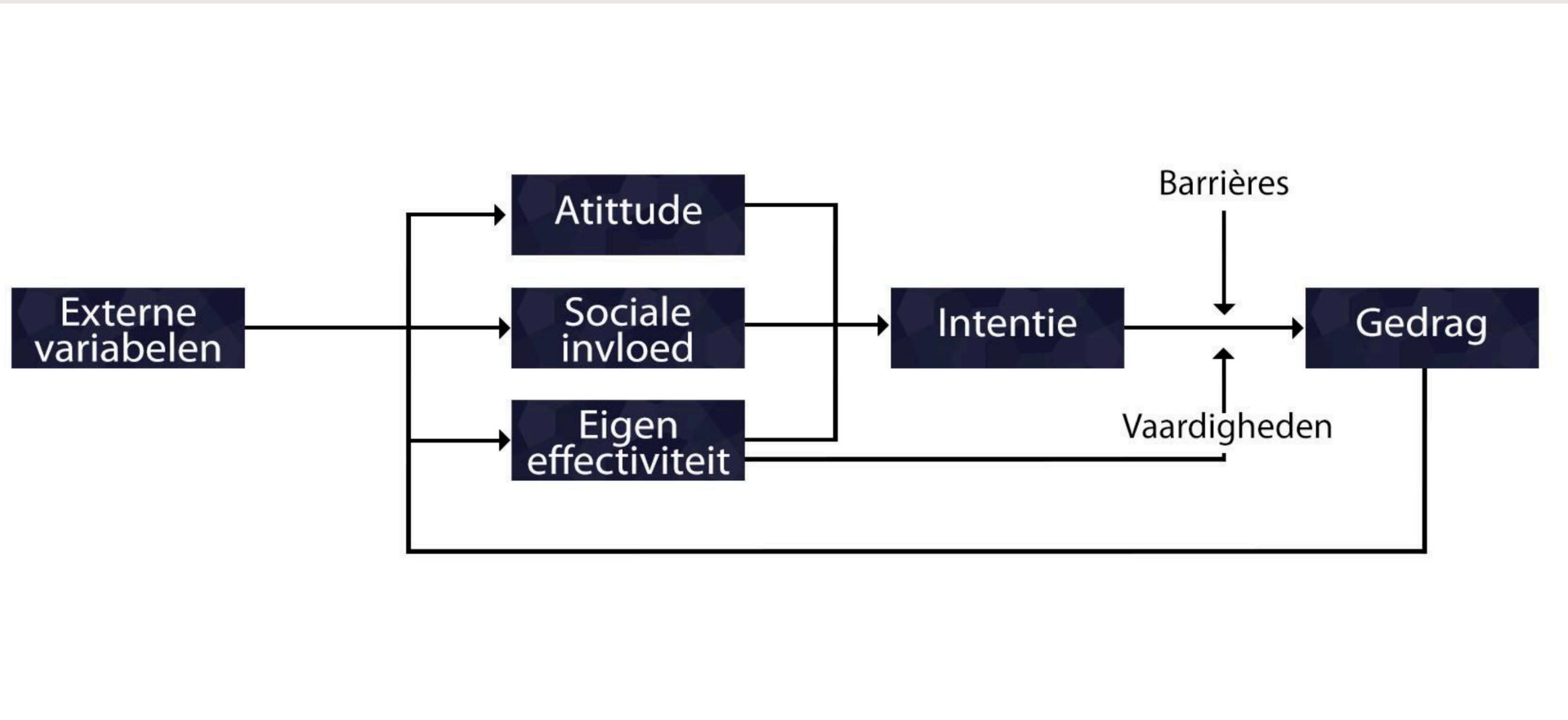

Bekrachtigen

EIGEN EFFECTIVITEIT VERHOGEN

Bron: [Alles over sport, ASE-model](#)

Luisteren

PATIËNT 2 MINUTEN LATEN PRATEN

<p>Samen Beslissen leidt tot meer..</p>	 <p>tevredenheid</p>	 <p>therapietrouw</p>	 <p>betrokkenheid</p>	 <p>goed geïnformeerde patiënten</p>
<p>Samen Beslissen leidt tot minder..</p>	 <p>twijfel</p>	 <p>spijt</p>	 <p>zorgkosten</p>	 <p>operaties</p>

Bron: [V&VN, Samen beslissen.](#)

Herhalen

KRACHT VAN HERHALING

 20 min	 60 min	 24 uur
Je bloeddruk en hartslag gaan omlaag	Giftig koolmonoxide verdwijnt uit je lichaam; longen beginnen met de grote schoonmaak	Je krijgt meer zuurstof en je longen worden langzaam schoner
 48 uur	 72 uur	 2 weken
Alle nicotine is uit je lichaam; je reuk- en smaakvermogen verbeteren	Je hebt meer energie en ademen gaat je eenvoudiger af	Je hebt fors meer energie; je algehele conditie gaat er op vooruit
 4 weken	 1 jaar	 10 jaar
Je conditie is sterk verbeterd en je beweegt gemakkelijker; rokershoestje is weg	Je kans op het ontwikkelen van hart- en vaatziekten is met de helft afgenomen	Het risico op longkanker is gehalveerd; risico op andere kankersoorten is minder

Reflectie

“Die weerstand komt mogelijk doordat verpleegkundigen zelf ook moeite ervaren leefstijl te veranderen. Ze accepteren daardoor sneller dat het bij de patiënt niet zal lukken.”

Bron: [TVZ, Preventie en leefstijl in de zorg 2023](#)

Verwijzen

Activiteiten benodigd voor het stimuleren en ondersteunen van patiënten

ZORG VAN DE TOEKOMST?

Coalitie Leefstijl in de Zorg
 NVZ Nederlandse Vereniging van Ziekenhuizen
 NFU
 Leefstijl in de Zorg
 het verschil maken doe je samen!
 AFAS FOUNDATION

BERTINE LAHUIS
 OP ZOEK NAAR DE NIEUWE RIJLERING!
 VOOR EEN LANGER EN GEZONDER LEVEN
 ER IS EEN BREED AKKOORD MAAR...
 ZORGEAAGT ZORGPERSONEEL DOEN WE DE JUISTE DINGEN?
 KLOOPT DE BASIS?
 WONEN & WERKEN & ZORG
 MAAR IS HET BESCHIKBAAR VOOR IEDEREEN?
 ik kan er niet bij

DE VRAAG VAN DE PATIENT ← **WAT HELPT**
 Ja, maar de buurvrouw zegt...
 LEEFSTIJL LOKET NETWERK
 ethisch Raamwerk!
 DE WEG WIJZEN
 LEEFSTIJL ZORGLOKET
 INGEBED IN ZIEKENHUIS
 je vindt ons in de tweedelij

VAN ZIEKENHUIS NAAR GEZONDHEIDSHUIS
 inspiratie CONGRES 8-2-24

ELKE ARTS NAAR HET LEEFSTIJL LOKET
 MIJN VERHAAL IS AL JAREN HETZELFDE!
VITALITEIT
JEROEN KLUYTMANS
 WAAR MAG JE DE PAUZE VOOR GEBRUIKEN CULTUUR
 Geef REGIE
 LOS HET OP IN HET WERK
 ZELF ROOSTEREN
 VAN EN BELEIDSPLAN GAAT NIEMAND BEWEGEN...
 hoe lang werkt deze interventie?
 WUR
 DE EETSCORE
 ROGIER VERSTRALEN DE ZORG ONTZORGEN!
 maar geld is wel een dingetje...
 BETER VERWIJS MEEDOEN?
 YES!

WAT TELT: INSPANNING? OF RESULTAAT?
 je leefstijl is thuis
 We willen uit die bubbel!
 EVA SMIT JOOST VAN DE MORTEL LIESBETH VAN ROSSUM
 dokters leren van dokters!
 en doe er wat competitie bij!
 waar bleven jullie?
 METEN IS WETEN

SANNE NIEMER
 www.pharos.nl
 We hebben maar 3 laaggeletterden geregistreerd
 WEET JE WIE HET ZIJN?
 STRESS DE KWETSBARE MENS
 LEEFT 6 JAAR KORTER
 CHRONISCHE AANDOENINGEN
 STRESS CHRONISCH / ACUUT
 BEPERKTE GEZONDHEIDSVAARDIGHEDEN
 laag geletterd
 bril vergeten, sorry...
 STEL GOEDE VRAGEN!
 kunt u mij vertellen wat u nu moet doen?
 HET VAARDIGE ZIEKENHUIS

MARJOLEIN DE JONG
 MAAK HET MAKKELIJK!
 Geen PROJECT
 IN DIALOOG
 NEEM DE TIJD!
 Thea@deBetekenaar.nl

IK BEN DANKBAAR...

Home > Nieuws > Waarom ben je het gesprek niet met mij aangegaan?

Waarom ben je het gesprek niet met mij aangegaan?

Nieuws

Geplaatst op: 25-09-2023 • Leestijd 5 - 6 minuten • Geschreven door: Coalitie Leefstijl in de Zorg

Dit bericht delen op:

Bron: [Coalitie Leefstijl in de Zorg](#).

WEBSITES / LINKJES

Podcastaflevering

Handelingsverlegenheid bij professionals doorbreken

Leefstijl in de Zorg

Coalitie
Leefstijl in de Zorg

Bron: Coalitie Leefstijl in de Zorg

Lifestyle4Health
LEEFSTIJLGENEESKUNDE:
DE BOUWSTEEN VOOR
DE GEZONDHEIDSZORG
VAN MORGEN

Podcast

Lifestyle4Health

Lifestyle4Health

Arts en Leefstijl

Voor de zorg van morgen

wo **29** mei
19:30-21:00 uur

Deel 2 van Demedicalisatie bij Diabetes type 2: praktische verdieping en casuïstiek

Door huisarts Jan Willem Wennemars

[meer...](#)

do **13** juni
19:30-21:00 uur

Het leefstijlgesprek: Het Leefstijlroer in de spreekkamer

Door leefstijlaphoeker Ellen Willemsen

[meer...](#)

4-7 november
maandag-donderdag
19:30-16:30 uur

De Week van Arts en Leefstijl 2024 | Duurzaam Samen!

[meer...](#)

je leefstijl als medicijn

Word weer baas over jouw gezondheid!

Stichting Je Leefstijl Als Medicijn is een organisatie van en voor mensen die elkaar helpen om gezonder te worden met behulp van hun leefstijl. We organiseren supportgroepen, publiceren informatie, ondersteunen de wetenschap en maken ons sterk voor de belangen van de leefstijlgeneskunde.

Ik enthousiasmeer en leer jou om meer eigen regie te krijgen over jou gezondheid of aandoening middels leefstijl en gedragsverandering!

Voeding Leeft

KEER
DIABETES2
OM

LIFESTYLE4HEALTH
Nederlands Innovatiecentrum
voor Leefstijlgeneskunde

Sinds 1 januari 2024 wordt de leefstijlbehandeling Keer Diabetes2 Om - met medicatieafbouw - voor iedereen met diabetes type 2 of prediabetes vergoed vanuit het basispakket. Nog meer mensen kunnen daardoor begeleid worden naar een gezondere leefstijl, met meer energie en minder medicatie.

FOOD FOR THE BRAIN (& HEART)

Bron: Tamara Aipassa, Marjan Hulshof

Bron: Tamara de Weijer, Maaike de Vries

Bron: Marjolein Streur-Kranenburg

Bron: Hanno Pijl, Karine Hoenderdos

- Ik ga het gewoon doen! - Ingrid Steenhuis
- Studeren we medicijnen of geneeskunde? - Lieneke van de Griendt
- Echt veranderen - Katy Milkman

